

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“อหิต — สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล”

คำว่า อหิต อ่านตามภาษาบาลีว่า อะ - หิ - ตะ มาจากคำว่า ห (ไม่) กับคำว่า หิต (ประโยชน์เกื้อกูล) แปลง ห เป็น อ จึงรวมกันเป็น อหิต แปลว่า สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล มีความหมายที่ลึกซึ้งอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในความหมายที่มุ่งหมายถึงกิเลสซึ่งเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต เมื่อเกิดขึ้นก็ทำให้จิตและสภาพธรรมที่เกิดร่วมด้วยเป็นอกุศลโดยประการทั้งปวง เป็นสภาพธรรมฝ่ายที่ไม่ดีที่นำมาซึ่งทุกข์โทษภัย ไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูลใดๆ เลยแม้แต่แต่น้อย

ข้อความในพระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค โลกสูตร แสดงถึงความเป็นจริงของกิเลสทั้งหลาย เมื่อเกิดขึ้นในจิตใจของสัตว์โลกแล้ว ย่อมไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล มีแต่เป็นไปเพื่อทุกข์ เพื่อความเป็นผู้อยู่อย่างไม่ผาสุก ดังนี้ .-

พระเจ้าปเสนทิโกศล ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “พระเจ้าข้า ธรรมเท่าไรหนอแล เมื่อเกิดขึ้นแก่สัตว์โลก ย่อมเกิดขึ้น เพื่อไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เพื่อทุกข์ เพื่อความอยู่ไม่ผาสุก

พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า “ดูกร มหาบพิตร ธรรม ๓ อย่าง เมื่อเกิดขึ้นแก่สัตว์โลก ย่อมเกิดขึ้นเพื่อไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เพื่อทุกข์ เพื่อความอยู่ไม่ผาสุก ธรรม ๓ อย่างเป็นไหน? คือ

ดูกร มหาบพิตร ธรรมคือโลภะ (ความโลภ) เมื่อเกิดขึ้นแก่สัตว์โลก ย่อมเกิดขึ้นเพื่อไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เพื่อทุกข์ เพื่อความอยู่ไม่ผาสุก

ดูกรมหาบพิตร ธรรมคือโทสะ (ความโกรธ) เมื่อเกิดขึ้นแก่สัตว์โลก ย่อมเกิดขึ้นเพื่อไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เพื่อทุกข์ เพื่อความอยู่ไม่ผาสุก

ดูกร มหาบพิตร ธรรมคือโมหะ (ความหลง) เมื่อเกิดขึ้นแก่สัตว์โลก ย่อมเกิดขึ้นเพื่อไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เพื่อทุกข์ เพื่อความอยู่ไม่ผาสุก

ดูกร มหาบพิตร ธรรม ๓ อย่างนี้แล เมื่อเกิดขึ้นแก่สัตว์โลก ย่อมเกิดขึ้นเพื่อไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เพื่อทุกข์ เพื่อความอยู่ไม่ผาสุก.

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นคำสอนที่น่าอัศจรรย์เป็นอย่างยิ่ง เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลสำหรับผู้ที่มีโอกาสได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง เป็นคำสอนของบุคคลผู้ที่ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาตลอดระยะเวลาสี่อสงไขยแสนกัปป์ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานมาก เพื่อที่จะทรงตรัสรู้ธรรมตามความเป็นจริง และไม่ใช่ว่าเพียงเพื่อตรัสรู้เฉพาะพระองค์เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น แต่ทรงมีพระมหากรุณาที่จะทรงแสดงพระธรรมเกื้อกูลให้สัตว์โลกได้เข้าใจความจริงตามพระองค์ด้วย คำสอนของ

พระองค์เป็นสัจธรรม เป็นความจริง ซึ่งทำให้ผู้ฟังเริ่มเกิดปัญญาที่จะรู้จักตัวเอง และรู้จักสิ่งที่มีจริง
ทุกอย่างตามความเป็นจริง จนกระทั่งดับกิเลสได้

ในชีวิตประจำวันแต่ละคนก็มีกิเลสมากด้วยกันทั้งนั้น เพราะเคยได้สะสมมานานแสนนานใน
สังสารวัฏฏ์ กิเลสเมื่อได้เหตุได้ปัจจัยก็เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ และเกิดขึ้นบ่อยมากเกือบจะตลอดเวลา
กว่าได้ เพราะถ้ากุศลไม่เกิด ก็เป็นโอกาสที่กิเลสจะเกิดขึ้น แสดงถึงความละเอียดเหนียวแน่น
หนาแน่นของกิเลสมากมายเพียงใด เพราะเหตุว่ากิเลสทั้งหลายที่ยังไม่ได้เพิกถอนขึ้นด้วยปัญญาใน
ระดับที่เป็นโลกุตตระ ใครๆ ไม่พึงกล่าวว่ากิเลสจักไม่เกิดขึ้น แม้ว่าจะเป็นบุคคลผู้อบรมเจริญความ
สงบของจิต จนได้ไปเกิดในพรหมโลก แต่เมื่อกิเลสยังไม่ถูกดับหรือยังไม่ถูกเพิกถอนขึ้นด้วยปัญญา
ในระดับที่เป็นโลกุตตระ กิเลสก็ยังเกิดได้ หนีไม่พ้นเลย มากไปด้วยกิเลสอย่างแท้จริง และการที่
จะดับกิเลสได้อย่างเด็ดขาดนั้น ถ้าไม่อบรมเจริญปัญญาจริง ๆ จะมีหนทางอื่นหรือไม่ เป็นไป
ไม่ได้เลย เพราะถ้าไปทางอื่น ซึ่งไม่ใช่หนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญา ก็จะเข้าใจผิด
เห็นผิดพลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ถูกหมักหมมทับถมด้วยกิเลสมากยิ่งขึ้นต่อไป เท่ากับ
ว่ายิ่งเพิ่มโทษให้กับตนเอง เพราะว่าทราบใดที่ยังไม่มี ปัญญารู้ความจริงในลักษณะของสภาพธรรม
ที่กำลังปรากฏในขณะนี้ตรงตามความเป็นจริง ย่อมไม่สามารถที่จะดับกิเลสได้เลย เมื่อเป็นเช่นนั้น
ถ้าไม่ได้อาศัยพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ก็จะไม่รู้เลยว่าตนเองเป็นผู้มีกิเลสมาก
แค่ไหน เมื่อไม่รู้กิเลสตามความเป็นจริง ก็จะไม่สามารถละคลายกิเลสใดๆ ได้เลย การที่จะรู้
ความจริงอย่างนี้ได้ ก็ต้องฟังพระธรรมซ้ำๆ บ่อยๆ เนืองๆ เพื่อเข้าใจในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ

ควรที่จะได้พิจารณาว่า ชีวิตที่เกิดมา ต่อให้มีทุกสิ่งทุกอย่างครบถ้วน ทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ
ชื่อเสียง เกียรติยศต่างๆ ในที่สุดก็ต้องจากโลกนี้ไป แต่ว่าไปไหนก็ไม่รู้ เหมือนกับเตี้ยวันที่อยู่ตรงนี้
เกิดเป็นคนนี้ มาจากไหนก็ไม่รู้ และเวลาที่จะสิ้นสุดความเป็นบุคคลนี้ก็อีกไม่นาน เพราะเราไม่สามารถ
ที่จะรู้ได้ล่วงหน้าเลยว่าใครจะจากโลกนี้ไปเร็วหรือช้าแค่ไหน ซึ่งจะต้องจากไปอย่างแน่นอน เมื่อเป็น
เช่นนั้น ก่อนที่จะจากโลกนี้ไป ควรมีสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่ได้เกิดมาแล้วไม่ได้จากไปเปล่าๆ
โดยไม่รู้ความจริงสะสมความไม่รู้สะสมกิเลสไปมากมาย แต่เป็นผู้ที่สามารถที่จะเห็นว่าสิ่งที่มีค่าที่สุด
สำหรับผู้ที่เกิดเป็นมนุษย์ คือสามารถได้ฟังคำที่จะทำให้เกิดปัญญา และรู้จักบุคคลที่
ประเสริฐสุดคือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงแสดงหนทางที่จะทำให้กิเลสซึ่งมีมากในจิตใจ
ของทุกคนได้ลดน้อยลงจนกระทั่งสามารถที่จะดับได้

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้วเท่านั้น เป็นสิ่งที่ประเสริฐกว่าสิ่งอื่นใด ที่จะ
ทำให้ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษา มีความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นไปเพื่อการขัดเกลากิเลสซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เป็น
ประโยชน์เกื้อกูลที่อยู่ภายในจิตใจของตนเอง จนกระทั่งสามารถดับได้ตามลำดับขั้น ซึ่งจะขาดการฟัง
พระธรรม ศึกษาพระธรรม เป็นปกติในชีวิตประจำวันไม่ได้เลย ค่อยๆ ฟัง ค่อยๆ ศึกษา ค่อยๆ
สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กทีละน้อย ไม่ละทิ้งโอกาสที่สำคัญที่สุดในชีวิต.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗]